

Estimat Pere:

No sé quantes vegades he començat, mentalment, la resposta a la teva lletra del 4 del mes passat, sense poder passar del desig de comunicar-me amb tu a l'acte de fer-ho. No atribueixis la meua trigança a cap intenció de represàlia (aquestes cosotes no existeixen entre tu i jo) per haver trigat tu quatre mesos a respondre la meua del mes de gener, datada a Quinta Adila.

El cas és que quan la teva lletra arribà ens trobàvem de ple en un període d'angoixa degut a una situació econòmica molt precària per culpa d'una interrupció absoluta de feina. Però deixem aquestes llatzeries. El meu àngel particular (segurament enfollonit contra mi per haver-me convertit en propietari), a l'hora de la veritat no em falla: tot d'una, la nostra taula de treball es veié inundada de feina, per mesos i mesos. Entre la més agradable, de feina, ultra una ~~manuscrit~~ versió resumida de Moby Dick, que ja estic acabant, hi ha la d'una antologia de l'amor (en poesia) i ~~la~~ la d'un diccionari de mitologia clàssica.

El mateix dia que tu m'escrivies, sortia Ecce Homo, un exemplar del qual em vaig apressar a enviar-te (has fet tu el mateix amb L'Ombra de L'atzavara?) En la dedicatòria de la Tercera Elegia veuràs la meua fidelitat a tu. L'edició em plau moltíssim, especialment per la seva sobrietat i cura, digne del Díez-Canedo. Crec que aquestes Elegies són una fita decisiva dintre de la meua obra general, i me les estimo en profunditat, sobretot la Novena, la dèlfica. L'aparició del llibre ja ha tingut una conseqüència impressionant. "Ediciones Era" m'han encarregat que els faci una antologia general de la meua lírica de 250 pàgines mecanografiades, per publicar dintre d'alguns mesos. Ja he començat a treballar, i àdhuc tinc el títol: La luz en el yunque, tret d'un cant de Mèrsias i Adila.

Em plau molt de constatar que el teu esperit està amb els focs alts. La teua activitat ignia em té esbalait: has acabat una altra novel·la i està a punt de sortir el teu Josep Carner. Compte, Pere, amb les fecunditats massa inquietes! T'exposes, entre altres coses, a haver-té de llevar encara més d'hora i a signar més i més exemplars a donzelles admiradores; i, francament, no tens la caiguda d'ulls que una tasca així requereix.

La setmana passada vaig rebre, finalment, els dos exemplars que els editors m'han enviat de Poesia Catalana del Segle XX. No cal dir que vaig llegir el llibre d'una tirada, amb passió. El considero una fita, aquest llibre, i ell mateix fa història pel seu coratge i rigor crític inoriginalitat estructural. Pel meu gust peca una mica de rigidesa en el sentit d'encaixar forçadament dintre d'esquemes històrics i sociològics fenòmens d'inspiració i sensibilitat que escapen ~~a~~ a una classificació massa sumària. L'ànima no és social, encara que la vida de l'home estigui en bona part condicionada per la història i la societat del seu temps. I un artista, molt sovint, comença a ésser gran precisament en aquell punt que trascendeix, en síntesis superiors si vols, allò que ha rebut dels altres i del seu temps, quan ell mateix pot arribar a una creació que és història, és a dir, que es projecta cap al futur per a fer destí en els altres, en els que vindran. Sòfocles va tenir un gran públic grec, però no oblidem que Shakespeare s'aguantà contra un públic de botiguers i menestrals que anaven al teatre a passar l'estona. Pel que respecte a mi, segueixo sense entendre per què no he posat res de la meua obra madura, i cap poema de L'evangelí del vent, o d'Odísseu, etc., i àdhuc els dos poemes triats de L'arbre de foc no són pas dels millors del llibre ni dels més característics. En el llibre s'insisteix, amb raó, sobre el meu disseny de mitificació de temes, però els poemes meus que insereixen no donen cap idea d'aquesta "mitificació", i sí una impressió general de força càotica. Per altra banda, crec que exageren la importància de l'Espriu com a poeta, ~~que~~ que per a mi és menor, i el temps ho dirà, i la de l'Arderiu, que no passa de tenir una autenticitat casolana.

En canvi, es silencià completament l'obra de Josep Lleó, i no es cita res del carallot de l'Esclatans, l'enfargament retòric i buidor del qual són tan "històrics", posem per cas, com els del Sagarra, encara que en un altre pla. També trobo que hom dona massa importància a Garcés i Marià Manent, tan mínims, de cançoneta ben feta i aquarel·la de senyoreta aficionada a pintar. La poesia s'ha d'explicar d'alguna manera més que "històricament" si no es vol caure en una parcialitat mutiladora; i també caldria entendre's sobre la noció del "real", que tant fascina als autors Castellet i Molas, i que a tantes ambigüitats es presta. Per a mi és més "real" Rilke que François Copée. Sobre això del realisme en ve a la memòria ara una història hindú que m'agrada molt. Es troben dos hindús, i l'un pregunta a l'altre quina és la seva concepció de l'univers. "L'univers -contesta el preguntat- és un elefant immens, immens, que ~~viu en l'infinit i en l'espai~~ viu en l'infinit i en l'espai". El preguntador, que és un realista escèptic, no queda convençut amb aquesta explicació i pregunta de nou: "I com s'aguanta aquest gran elefant?" I l'altre contesta: "S'aguanta sobre una tortuga." Es realista, la tortuga?, preguntaria jo.

Abans de rebre els dos exemplars tramesos pels editors, havia rebut ja, trames per avió, un exemplar del llibre. Et diré com ha anat la cosa. Fa un mes, en diumenge, mentre l'Anna i jo pasturàvem a Quinta Adila, va telefonar a casa un desconegut per a nosaltres que, segons digué a l'Eli, es deia Eveli Puig Dòria. Li digué, a l'Eli, que tenia moltes ganes de conèixer-me i que per això havia vingut a Mèxic, on les autoritats mexicanes, com que no duia visat, amb "mordida" li varen donar permís d'estada durant vint-i-quatre hores. Per fer-ho curt: l'endemà, dilluns, es va presentar a casa i varem estar junts tres hores. L'home és fascinant, el tipus de català migpartit d'home de negocis i de grec. Va dir-me que el seu interès per conèixer-me es devia al fet d'haver sabut que jo existia després d'haver llegit el llibre de Castellet i Molas. Això el va empenyer a deixar la seva dona a Nova York i a plantar-se a Mèxic. No cal dir que tot plegat em va commoure, i més encara quan, l'home, des de l'hotel, aquella mateixa nit, va enviar un ram de roses sensacional a l'Anna, i després, així que va arribar a Barcelona, en va trametre l'exemplar del llibre. Abans d'acomiar-nos en va preguntar quin llibre meu em plauria més de veure publicat a Barcelona. Li vaig contestar: Odíssea. Em va contestar, aleshores, molt segur, que s'hi publicaria. Aquest miraculós Puig Dòria té una agència de publicitat al passeig de Gràcia, i, pel que em digué, molt bones relacions a Madrid, per raó del seu negoci. Li vaig enviar Odíssea per correu ordinari, fa poc. L'home és capaç de fer el que va prometre. Ja saps que jo tinc un nas "històric" per aquestes coses. Saps tu ~~alguna cosa~~ d'ell? Ja m'ho diràs.

Més misteris. I aquest ve de tu. Avui hi ha hagut una altra telefonada, quan encara l'Anna i jo no havíem arribat de Quinta Adila. Aquest cop el Roger s'ha posat a l'aparell. Es tracta d'un ciutadà alemany de cognom que sona a polonès i a jueu. Al migdia m'he comunicat amb ell a l'hotel ~~on~~ concertat una entrevista a casa, a les sis. Però a tres quarts de sis ha tornat a telefonar per dir-me que no podia venir perquè estava al llit amb febre, i que ja em tornaria a telefonar així que estigués bé. M'ha dit que era escriptor.

Avui he rebut carta del Ribera. M'ha emocionat saber que, finalment, us heu conegut. Si veiéssis amb quina tendrosa parla de tu! El tens fascinat. Heu trigat un xic massa a conèixer-vos, tu amb les teves esquerpeses, i ell potser amb un pic d'orgull, esperant que tu fessis el primera senyal. Em parla del sopar a casa d'ell, la vetlla de Sant Joan, amb el Sala i la seva dona, i de l'evocació de la lectura que una nit et vaig fer de L'evangeli del vent... Ai, com fibla, a vegades, ésser un absent, i el que costa no convertir-te en una mena de capità Ahab de la balena-retorn!

Aquests dies han arribat a Barcelona la sogra del meu germà, la Queta, i la meua cunyada Irene, la dona del Jordi, la qual segurament us veurà. Porta un film de Quinta Adila.

Acabo la corda i el paper, Pere. I m'adono que no he dit ni la meitat de les coses que t'havia de dir. La carta és caòtica, però accepta-la tal com ha rajat.

Rep una forta abraçada del teu elegiac amic

*León*

*Posa: gràcies per haver anat a veure la meua mare. - Aquí teniu l'adreça de la mare de l'Anna per si volen posar-li en contacte: Sr. Vila, adreça 99-32. - Ara una altra cosa que fa temps que al cap: voldria tirar a un dels premis de Santa Adila, el de literatura infantil que l'any passat va quedar desert. Em voldria dir com es fa, on s'envia, quan i en quines condicions? Potser, abraçades a tots cinc Anna*